

Udruzi slijepih popust u Puljankinim butigama

PULA - Puljanka i Udruga slijepih Istarske županije sklopili su ugovor o prodaji robe članovima Udruge. Redovnim članovima, njima 350, uručene su kartice s kojima u maloprodajnim objektima Puljanke stječu pravo na pet posto popusta, doznajemo od Zlatka Kuftića, predsjednika Udruge slijepih. Svi članovi koji su zainteresirani za dobivanje Puljankine kartice mogu se javiti u prostorije Udruge slijepih u Zadarskoj 40 ili na telefon 543-494.

Glas Istre, 08.12.2008

Puljanima zlato u pikadu

PULA - Ekipe Udruge slijepih Istarske županije osvojila je prvo mjesto na subotnjem turniru u pikadu održanom u Karlovcu. Zlatni pehar u Pulu donijeli su članovi ekipe Radenko Družetić, Eduard Žufić, Miliborka Kalebić i Marjana Peitel.

Na turniru su osim pulske sudjelovale još tri ekipe - Udruga slijepih Šibensko-kninske županije, Sportske udruge Zagorje i ekipa domaćina, Sportske udruge slijepih četiri rijeke iz Karlovca.

Glas Istre, 01.12.2008

NISKI DOPLATAK SLIJEPIM OSOBAMA USKORO ĆE PORASTI ZA STOTINJAK KUNA

Za isti invaliditet postoje različite kategorije

Kada su iz Mirovinskog ušli u sustav socijalne skrbi umjesto dotadašnjih 900 kuna slijepe osobe počele su dobivati svega 280 kuna, odnosno 38 eura. To je nacionalna sramota, kazao je tajnik Hrvatskog saveza slijepih Ivica Robić

PULA - Prilikom obilježavanja Međunarodnog dana slijepih - dana bijelog štapa Hrvatski savez slijepih osvrnuo se na veliki problem niskih naknada za slijepe osobe u Lijepoj našoj u odnosu na druge zemlje. U Hrvatskoj doplatak iznosi svega 38 eura, iznio je savez podatak, dok je u Albaniji 80 eura, u BiH, Crnoj Gori i Srbiji 175, u Sloveniji 258, u Češkoj 330, u Njemačkoj 500, u Austriji 633, u Italiji 670, a u Francuskoj čak 715 eura. S obzirom na to da je savez tom prilikom spomenuo da u Hrvatskoj postoje različite kategorije doplataka, pojašnjenje tko i koliko prima zatražili smo od predsjednika Udruge slijepih Istarske županije Zlatka Kuftića.

- Problem je što u Hrvatskoj doplatak za pomoć i njegu iznosi 280 kuna koje radno sposobne slijepice osobe ostvaruju preko Centra za socijalnu skrb. Slijepice osobe s dodatnim invaliditetom dobivaju, pak, preko centra 400 kuna. Preko Mirovinskog fonda za doplatak neke osobe dobivaju između 900 i tisuću kuna. U četvrtu kategoriju spadaju slijepi koji doplatak u iznosu nešto manjem od 2.800 kuna dobivaju jer su civilni invalidi rata, dok hrvatski branitelji iz domovinskog rata dobivaju otprilike 4.000 kuna, objasnio je Kuftić. Tajnik Hrvatskog saveza slijepih Ivica Robić kazao je da nije u redu da za osobe s istim invaliditetom postoje različiti kriteriji.
- Mora se gledati na invalidnost kao takvu, a ne na njezini uzrok jer je uvijek riječ o osobama s istim problemom. Kada smo iz Mirovinskog ušli u sustav socijalne skrbi, umjesto dotadašnjih 900 kuna slijepice osobe počele su dobivati svega 280 kuna, odnosno 38 eura. Jedini smo od stopostotnih invalida koji ulazimo u tu kategoriju, ostali dobivaju veći iznos, iako je i on premali. To je nacionalna sramota, kazao je Robić. Situacija bi se trebala malo poboljšati od 1. studenog, kada će slijepice osobe dobiti stotinjak kuna više. Primarna osnovica, objasnio je Robić, nije porasla u proteklih sedam ili osam godina, unatoč porastu cijena.
- Sve to vrijeme ona je bila zamrznuta na niskom nivou, razočarano je rekao tajnik saveza.

I. N. TURKOVIĆ
Glas Istre, 21.10.2008

In memoriam
Anton Pokrajac – 1942-2008.

Sasvim neočekivana tužna vijest stigla nam je u ponedjeljak 20. listopada iz Rovinja. Idući iz grada, pred svojom kućom pogođen moždanim udarom, umro je u 67. godini života Anton Pokrajac. Mi koji smo ga bolje poznavali i s njim kontaktirali, znali smo da ima određenih manjih zdravstvenih problema, ali ovakvu vijest doista nismo mogli ni naslućivati. Posljednji puta s Antonom sam uživo razgovarao 15. srpnja u Cukrićima, gdje smo, sudionici 74. međunarodnog kongresa slijepih esperantista i članovi Udruge slijepih Istarske županije, održali prijateljski sportski, šahovski i rekreativni susret, a telefonski smo razgovarali

otprilike tjedan dana prije njegove smrti i tada smo dogovarali njegov dolazak u Zagreb.

Antona Pokrajca upoznao sam 1954. kada je došao u treći razred osnovne škole Zavoda za odgoj slijepice djece «Vinko Bek» u Zagrebu, nakon što je toga proljeća od eksplozije bombe izgubio jedno oko i podlakticu lijeve ruke.

Usprkos ovim teškim povredama Anton je bio vrlo živahan dječak i dobro se uklopio u novu sredinu. Kako sam bio jedan školski razred iza njega, šest smo školskih godina bili zajedno i dovoljno se poznavali. Po dolasku u školu Anton je ubrzo najveće zanimanje pokazao za šahovsku igru i za nogomet. O svojim šahovskim počecima u jednom je intervjuu izjavio: "Šahom sam se počeo baviti još davne 1954. godine na školovanju u Zagrebu u Zavodu "Vinko Bek". Tamo sam upoznao ovu plemenitu i nadasve korisnu i nama slijepima prikladnu igru. Odmah sam zavolio šah i on je postao moj interes, moja strast i bez njega ne bih bio puni čovjek kakav jesam». I doista za samo nekoliko godina Anton je postao šahovskim prvakom škole te jednim od ponajboljih slijepih šahista Hrvatske. Osnovnu školu Anton je završio 1960. i kako je tada bilo uobičajeno kao slijepa osoba bez jedne ruke, daljnje je školovanje nastavio u telefonističkoj jednogodišnjoj školi na Radničkoj cesti i osposobio se za telefonistu. Zaposlio se na telefonskoj centrali u Istarskim rudnicima boksita gdje je radio od 1961. do 1991. godine, kada je zbog stečaja poduzeća otišao u prijevremenu mirovinu. U tom vremenu, a napose nakon 1991. s osamostaljenjem Republike Hrvatske i organiziranjem redovnih šahovskih prvenstava slijepih Hrvatske, uslijedio je vrlo uspješan šahovski angažman našeg prijatelja Antona. Upravo zahvaljujući šahu sreli smo se ponovo nakon više od 30 godina poslije osnovnoškolskog obrazovanja na Drugom pojedinačnom šahovskom prvenstvu slijepih Hrvatske u Stomorskoj 1993. godine. Od tada, u minulih 15 godina, ostali smo praktično u stalnom kontaktu koji je osobito bio pojačan njegovim učlanjenjem u Udruženje slijepih esperantista Hrvatske, gdje je Anton u tri posljednje godine tražio nove sadržaje svoje svakodnevne aktivnosti.

U Udruženje slijepih Županije istarske Anton se učlanio 1957. i do kraja života ostao njegov vrlo aktivni član, napose u sportu. Na području šaha u udruženju su ga već za života smatrali legendom, jer se konstantno nalazio na samom vrhu. Sudjelovao je na gotovo svim pojedinačnim prvenstvima slijepih Hrvatske, a predvodio je i ekipu udruženja na ekipnim prvenstvima pa i na ovom posljednjem, održanom koncem rujna ove godine. Bio je i član šahovske reprezentacije slijepih Hrvatske, tako da je njegova šahovska aktivnost poznata i izvan hrvatskih granica. Umro je, nažalost, u dobi kad se na području šaha od njega još puno očekivalo; i ne samo na području šaha, već i u drugim aktivnostima, u udruženju esperantista, u Savezu civilnih invalida rata, u stranci i posebno u krugu obitelji.

Na životnom satu šahista Antona Pokrajca zastavica je pala prerano, i vjeruj nam, dragi prijatelju, svi smo zbog toga u ovim trenucima vrlo žalosni i nesretni,

jer ćeš nam nedostajati! Svoju žalost djelima s članovima uže obitelji, suprugom, kćerkom i sinom, upućujući im riječi ohrabrenja i ljudske sućuti!

Anton Kovač

Info HSS, Godište 15, broj 10/2008

Ruža Petrović, žrtva jednog od najokrutnijih zločina, kojoj su fašisti 1944. iskopali oči

Četrnajst let živila u škuren

Jedva je preživjela grozno mučenje. U mraku je živjela još 14 godina. Uz sve patnje, zadržala je do konca vedrinu, pobijedivši simbolički svoje krvnike. Ovog ljeta, posve prešućena u javnosti, prošla je 50. obljetnica njene smrti

- Teško je meni promisliti, opet bih plakala...

Ove je riječi 8. ožujka 1957. Ruža Petrović izgovorila pulskim osnovnoškolcima kada su je pitali da im ispriča svoju tragediju. Godinu i pol dana kasnije, 24. kolovoza 1958., umrla je. Tog dana ugasila se vjerojatno najokrutnija, ali i najdirljivija istarska sudbina. Roža, kako je krštena, postala je za života živi spomenik. Fašisti su joj u ljeto 1944. iskopali oči. Jedva je preživjela grozno mučenje. U mraku je živjela još 14 godina. Uz sve patnje, zadržala je do konca vedrinu, pobijedivši simbolički svoje krvnike. Ovog ljeta, posve prešućena u javnosti, prošla je

50. obljetnica njene smrti.

Vajk je kantala

Da je danas živa, jučer bi proslavila 97. rođendan. Kao Roža Hrelja, rođena je 17. listopada 1911. u mjestu Hreljini (Cere, Žminj). Bila je antifašist. Nije bila borac, već je pomagala partizanima u ratu, sakrivala ih, slala im hranu u šumu, plela im čarape. Ovo posljednje činila je i slijepa. Kobnog ljetnog dana 1944. nije htjela fašistima odati partizane.

Posjetili smo njene rodne Hreljine kao i Režance gdje je živjela, razgovarali sa starijim ljudima te susjedima sada već oronule kuće u kojoj je živjela sa svojim drugim mužem Vazmoslavom Paškvalinom Petrovićem. Posjetili smo Ružinog najmlađeg brata 78-godišnjeg Matu Hrelju na Paganoru na Velom Vrhu te 88-godišnju sestru Milicu u Fažani. Od osmero djece Martina i Foške Hrelja, od kojih je Ruža bila najstarija, danas su živi Mate i Milica.

Htjeli smo i do jedine Ružine kćeri, danas 74-godišnje Milke, sada štićenice u pulskom domu Alfreda Štiglića. Milka je kćer iz prvog Ružinog braka s

Jakovom Hreljom koji je umro od srčanog udara prije početka Drugog svjetskog rata. S njim je Ruža imala još jednu kćer, ali je umrla nakon nekoliko mjeseci života. U pokušaju da dođemo do Milke posredovala je jedna od dviju njenih kćeri, Ružinih unuka. Kako nam je rečeno, Milka nije bila spremna ponovno proživljavati bol.

I njena majka Ruža nerado se sjećala vlastite tragedije. Sve do smrti imala je jake glavobolje koje su bile posljedica iskapanja očiju, a nakon tog zločina izgubila je čulo mirisa i okusa, iako je orijentaciju u prostoru vremenom dobro savladala. Na naše pitanje je li kasnije Ruža mogla uopće plakati, jedna od unuka kaže: »Kad bismo došli u selo, uvijek bi se obradovala, nisu to bile velike suze, ali rupice bi se ovlažile«.

Fuji nego beštije

- Fašisti, to nisu bili ljudi, su bili fuji nego beštije. Ona ni bila kriva. Ninemu niš ni učinila, kaže 93-godišnja Fuma koja živi u neposrednoj blizini oronule kuće Ruže i Vazmoslava Petrović u dijelu sela Režanci naziva Gromičari. Fuma kaže da je jednom došao novinar iz Trsta i dodala »lipo je kušelja po našu«. On joj je rekao da su partizani, a ne fašisti odgovorni za Ružino osljepljivanje. »Ne, nego fašisti«, odgovorila mu je, dodajući nama: »Naši fašisti su bili fuji od Nijemaca«.

Jedan stariji čovjek iz dijela Režanci koji se zove Ikani priča nam: »Želi smo konoplje skupa. Roža je bila vesele naravi. Vajk je kantala, a i ja š njon«. On dodaje da je Ruža naginjala *partizanštini*, a već taj pogrđan termin otkriva dublje podjele u ovom selu, o čemu svjedoči svojedobni naziv *Moskva* za Gromičare i *Vatikan* za Ikane.

Odlazimo u Hreljine, rodno mjesto Rože. Tamo razgovaramo s njenom nećakinjom Štefom, čiji je pokojni otac Ivan Hrelja bio Ružin brat, drugi po starosti nakon Ruže.

- Bogu za plakat. Prava je čudesa da je Roža to preživila... Skopana glava... Nju su svu stukli. Moja ju je mama Ana hodila vidit s bičikletom u Pulu u bolnicu; pensala je da neće preživiti, a živila je tako 14 let, kaže Štefa i nastavlja: »Iako je bila slipa, moja teta Roža je misila fuže... Bila je vesela, skupa smo kantale«.

Izrazito emotivno na spomen njihove sestre Rože reagirali su Mate Hrelja na Velom Vrh u te Milica Rudan u Fažani.

- Stare žene hodile su na mašu i vidile Rožu *mrtvu*, a bila je živa. Pokle ni imala miris, ni imala ženske stvari, bila je sva razbijena, zbili su joj bubrig, jedva suzdržava suze njen najmlađi brat Mate, koji je za našeg posjeta upravo s obitelji slavio 78. rođendan. Kaže da je Roža preživjela jer je bila zdrava i vedra po prirodi, a tu je osobinu naslijedila od njihove majke Foške. No ipak, Mate govori: »Znala mi je reći da neće dugo. Ona je bila sva ko sito, sva razbijena, ali bila je veseljak i imala je želju da živi naprid«.

Vrijedi spomenuti i ovaj bizaran detalj: obje Matine unuke dobile su u osnovnoj školi jedinicu jer im učiteljica nije vjerovala da su unuke Ruže Petrović.

Slipa je plela suknjene bičve

- Rat, prokleti rat, sa suzama se prisjeća i Ružina sestra Milica. Za sestru, koju su u Režancima neki nazivali i Roža Ceranka, kaže: »Četrnajst let je živila u škuren«. Kad bih došla, poznala bi me po koraku... Kako bi se grlili... Ni mogla plakati«. O nepokretnoj Milici brinu njene četiri kćeri, a jedna od njih, Marica, Rožina nevoda, kaže da je Ruža svaku od njih prepoznavala po dodiru. »Slipa je plela suknjene bičve za mene i moje sestre, točno po miri«, kaže ona.

O Ruži Petrović i počinjenom zločinu nad njom, kako nam je rekao povjesničar prof. Herman Buršić, ne postoji posebna knjiga ili znanstveni članak. Sami smo se uvjerali da iz razdoblja poslije Drugog svjetskog rata postoje tek novinski i publicistički članci, često propagandno neumjereni i netočni.

No, prilično je sigurno da je Ruža Petrović zbog pomaganja partizanima odvedena 22. srpnja 1944. iz sela Režanci u fašistički garnizon u Savičenti. Tamo nije odala partizane niti otkrila partizansku poštu te je preko noći zatočena u zahodu. Drugog dana odvodi ju nekoliko fašista i na izlazu iz Savičente prema Režancima, na mjestu zvanom Puhov klen, počinju je mučiti i tući. Dobiva snažan udarac kundakom u čelo, vezana je opasačima za stablo, nakon čega su joj zločinci bestijalno, nožem ili bajunetom, iskopali oči.

Počinitelja, domaćeg fašistu, tukli do smrti?

Na mjestu zločina, izmučenu i poluživu, pronašla ju je starica Fuma Puh iz obližnjeg sela Pusti, a putem partizanske veze prebačena je u pulsku bolnicu gdje je ostala 72 dana. Preživjela je, kako je izjavio liječnik, zahvaljujući svom neobičnom zdravlju.

- Nikad nisam čuo tko je to učinio, kaže prof. Buršić koji je 27 godina bio direktor Povijesnog muzeja Istre.

Potpisani je novinar, međutim, čuo na terenu od više ljudi i ime, prezime pa i obiteljski nadimak navodnog počinitelja, kao i naziv obližnjeg istarskog sela u kojem je živio jer je, prema toj predaji, krvnik bio domaći fašist. No, to je znanstveno nevjerodostojan i neprovjeren podatak te postoji rizik da bi spominjanje imena moglo silno štetiti obitelji, ali i cijelom selu. Prema usmenoj predaji taj je čovjek praćen i uhvaćen poslije rata u Puli, gdje su ga doslovce istukli do smrti.

Prof. Buršić, i sam sudionik NOB-a, upravo priprema novu povijesnu knjigu o Istri, u kojoj piše o tom grozomornom razdoblju nakon kapitulacije Italije, u kojem stradava i Ruža Petrović. Buršić u toj knjizi piše i o velikim fašističkim zločinima u noći s 8. na 9. siječnja 1944. kada je u Šajinima ubijeno 49 civila, žena i djece, a u Bokordićima iste noći njih 22, koji su udaljeni svega par

kilometara od sela Režanci. No, Buršić je i ovaj puta ponovio da se držimo kršćanske: »Oprost je najbolja osveta«.

Vratite Domu ime Ruže Petrović!

Ravnateljicu Dječjeg doma Pula Veru Rojnić, koja tu dužnost obavlja već 28 godina, pitali smo zašto je ime Ruže Petrović maknuto iz naziva doma i tko je odgovaran za taj ideološki, primitivan, neciviliziran čin koji je silno pogodio članove njene bliže rodbine.

- To je preimenovanje izvedeno vrlo perfidno 1996. godine. Tada smo sukladno tadašnjim izmjenama Zakona o socijalnoj skrbi trebali mijenjati statut, a Ministarstvo rada i socijalne skrbi (ministar je tad bio HDZ-ovac Joso Škara op. a.) na perfidan je način tražilo da se iz naziva doma makne ime Ruže Petrović. Preimenovanje su tražili telefonski, bez pismenog traga, odnosno pismenog zahtjeva, dok su s druge strane blokirali donošenje novog statuta sve dok ne promijenimo naziv doma. Godinu dana nismo dobivali njihovu suglasnost. Uputili smo pismeni zahtjev da se sačuva izvorno ime, još uvijek imamo sačuvan taj dokument. No, nismo mogli poslovati bez valjanog statuta. Sazvan je skup radnika i prihvaćeno je novo ime Dječji dom Pula, kaže ravnateljica.

Nakon našeg pitanja zašto tada nisu istupili u javnosti, odgovorila je, za naše prilike, neuobičajenom iskrenošću.

- Bit ću vam iskrena, muž je dao otkaz još 1991. i što sam ja trebala, da ja dobijem otkaz? A dvoje djece na fakultetu. Išla sam kod tadašnjeg pulskog gradonačelnika Igora Štokovića koji me je preusmjerio na dogradonačelnika Alda Skiru koji je tada bio, čini mi se, i saborski zastupnik. Rekla sam mu: »Poduzmite nešto politički«. Nikad od Skire nisam odbila odgovor! Sve je šutke prošlo. A da idem sama, nisam bila hrabra. Što da vam kažem, imala sam dvoje djece na studiju. Izgubila bih posao. Čujte, ostati tada samo na muževoj penziji, a meni do penzije daleko... Nije bilo razloga za to perfidno preimenovanje. Osobno sam za to da se vrati njeno ime u naziv doma, ali to će biti posao novog ravnatelja jer za 14 dana odlazim u mirovinu, kaže Vera Rojnić.

- Nas još uvijek svi zovu Dom Ruže Petrović. Dio pošte stiže na tu adresu. Naši nekadašnji korisnici iz svih krajeva šalju nam pisma s tim nazivom. Za njih je pojam doma za nezbrinutu djecu upravo Dom Ruže Petrović, ističe ravnateljica.

Dom, inače, nosi njeno ime od osnivanja 1945.! Na sadašnjoj adresi u Budicinovoj ulici na Verudi nalazi se od 1954., a ranije je, od 1947., bio u prostoru sadašnje OŠ Stoja. Te 1947. iz Lovrana u Pulu došla su prva djeca čiji su roditelji poginuli u ratu.

Pravno, osnivač ovog doma je Republika Hrvatska, što znači da je vraćanje izvornog imena u nadležnosti aktualnog ministra zdravlja i socijalne skrbi Darka Milinovića i vrijedi vidjeti hoće li biti obziran. No, povratak *Ruže Petrović* u službeni naziv doma ovisit će i o volji inače angažiranog saborskog zastupnika Damira Kajina, ali i pulskog gradonačelnika Borisa Miletića koji također obnaša dužnost saborskog zastupnika...

Žrtva *Ruže Petrović* zaslužuje bar' toliko! Tim više što je bila posebno emocionalno vezana za djecu tog doma.

Pronađen portret

Pojedini povjesničari umjetnosti i slikari nisu znali gdje se danas nalazi portret *Ruže Petrović*, djelo Attilia Cetine iz 1961. godine, čiju crno-bijelu reprodukciju objavljujemo na naslovnici ovog Zooma. Na zagrebačkoj adresi pronašli smo Cetinu. Kaže da sliku nisu htjeli u tadašnjoj Općini Pula. Koliko se sjeća, napravio je skicu dok je *Ruža* bila živa, a sliku dovršio 1961. Kasnije ju je poklonio Emilu Ceju, bivšem visokom časniku na Titovom brodu *Galeb*, kojeg smo, pak, pronašli u Makarskoj gdje sa suprugom provodi mirne umirovljeničke dane. Slika se nalazi kod njegove kćerke Sanje u njihovom zagrebačkom stanu. I njoj i njenom ocu prenijeli smo ideju, više želju, da slika završi u - *Domu Ruže Petrović*

Glas Istre, 18.10.2008.

U SKLOPU PROGRAMA DNEVNOG BORAVKA ORGANIZIRANE RADIONICE ZA SLIJEPE I SLABOVIDNE

Kreativni sadržaji za slijepe

Osim radionica za slijepe, svakog četvrtka organizirana su druženja i radionice za osobe s invaliditetom pa je program dnevnog boravka postao pravo središte vaninstitucionalne pomoći na sjeveru Istre za sve kategorije kojima je pomoć potrebna

BUZET - Buzetska podružnica Udruge slijepih i slabovidnih osoba Istarske županije broji petnaestak članova, a desetak ih se svakog utorka okuplja u Domu za starije i nemoćne na Goričici, gdje se u sklopu programa Dnevni boravak i pomoć u kući starijim osobama za njih organiziraju prijepodneva druženja. - Na inicijativu slijepog Mladena Kontića kontaktirali smo sve članove podružnice. Većina je izrazila želju za dolazak u dnevni boravak te je za njih od travnja organizirano druženje. Slijepi i slabovidni žele i kreativne sadržaje pa su

tijekom svibnja i lipnja pod vodstvom Goranke Črnac održane radionice za izradu predmeta od gline, kaže voditeljica programa Sanja Rupena. Dodaje da ih je nedavno obišao predsjednik županijske Udruge slijepih i slabovidnih Zlatko Kuftić. Udruga je donirala društvene igre, šah, karte za briškulu i domino na Brailleovom pismu te obećala pomoć pri nabavi materijala.

Predsjednik bužetske podružnice Damir Ugrin kaže da su izuzetno zadovoljni s novim sadržajima. Jučer su obilježavajući Međunarodni dan bijelog štapa organizirali prvi kartaški turnir, a u planu je i organizacija izleta. - U našoj podružnici, koja je prilično mala, do sada se nije puno toga događalo, no ove se godine zahvaljujući programu dnevnog boravka konačno nešto pokrenulo. Družimo se, a Kontić i ja volontiramo jednom tjedno na telefonskoj centrali Doma za starije i zahvalni smo na tome ravnateljici Dinki Belević, kaže Ugrin.

Programom dnevnog boravka i pomoći u kući, koji Grad Buzet od 2006. godine provodi u suradnji s Ministarstvom obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, obuhvaćena su 123 korisnika pomoći u kući te 53 korisnika dnevnog boravka bužetskog i laniškog područja. Osim druženja i radionica za slijepe i slabovidne u sklopu dnevnog boravka svakog četvrtka organizirana su druženja i radionice za osobe s invaliditetom, odnosno s poteškoćama u razvoju, pa je ovaj program postao pravo središte vaninstitucionalne pomoći na sjeveru Istre za sve kategorije kojima je pomoć potrebna. U Lanišću odnedavno djeluje dislocirani dnevni boravak. Svakih petnaest dana u prostorijama škole sastaju sa stariji mještani Čićarije. U tijeku je sanacija općinske zgrade, a kada se ona dovrši, dnevni boravak radit će u jednoj od općinskih prostorija.

G. ČALIĆ ŠVERKO
Glas Istre, 15.10.2008

URUČENE DONACIJE LIONS KLUBA

GROŽNJAN - Članovi novigradskog Lions kluba na prigodnoj svečanosti u Grožnjanu uručili su sredstva prikupljena na nedavnom humanitarnom balu za liječenje i pomoć slabovidnoj djeci Lejli i Jasminu Čatiću iz Karigadora, Antoniju Čavaroviću iz Buja, Terence Milić iz Novigrada (po sedam tisuća kuna) te Valentini Coronica iz Umaga (šest tisuća). Melisi Končar iz Umaga uplaćivat će se mjesečno po tisuću kuna u idućih godinu dana.

O ovoj akciji i opredjeljenjima članova kluba govorio je predsjednik Drago Mesarić, a akciju je podržao i načelnik Rino Duniš uz napomenu da će se humanitarnim akcijama pridružiti i grožnjanska općina. Novac je djeci uručila estradna zvijezda Nina Badrić koja je preksinoć gostovala u Grožnjanu te im poželjela uspješno liječenje i sretnije djetinjstvo.

Glas Istre, 28.07.2008

Poreču 150.000 kuna za slijepe i slabovidne

ZAGREB - U Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti jučer je ministrica i potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor potpisala ugovore s tri župana i šest gradonačelnika, među kojima i s porečkim Edijem Štifanićem, o sufinanciranju projekata pristupačnosti objekata osobama s invaliditetom. Ministarstvo ovaj projekt provodi od 2004. godine, a u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom dosad su uz pomoć pet milijuna kuna iz Ministarstva obavljene prilagodbe u 33 jedinice lokalne samouprave. Jučer su potpisani ugovori za gotovo 2,5 milijuna kuna, od kojih će Grad Poreč iz Ministarstva dobiti 150 tisuća kuna, od projektom i troškovnikom predviđenih 747 tisuća. Za taj je iznos planirano osigurati pješačku komunikaciju slijepim i slabovidnim osobama od sjedišta njihove udruge u naselju Mate Balote do

ključnih objekata kao što su trgovački centar Lacop, bolnica, pošta i tržnica. Projektom je u Poreču predviđena obnova i postavljanje prometne signalizacije prilagođene slijepima i slabovidnima (taktilna pomagala i zvučni signali), otklanjanje arhitektonskih barijera i postavljanje taktilnih površina za usmjeravanje kretanja, rampi za prijelaz kolnika na mjestima koja još nisu prilagođena potrebama kretanja invalidnih osoba te postavljanje ograda za lakše svladavanje stubišta i drugih barijera. Posebno će biti označena prepreka koju čini visoki potporni zid uz nogostup u naselju Mate Balote blizu ulaza u dvorište HEP-a.

S. M.
Glas Istre, 19.07.2008

SLIJEPE OSOBE U VELIKIM PROBLEMIMA NA RASKRIŽJIMA

Nužno uvođenje novog akustičnog semaforiskog sustava

Zvučne signalizatore postavljene na semaforima na pulskim raskrižjima slijepe osobe smatraju nefunkcionalnim. Posebno je kritično raskrižje na Trgu Republike te ono kod kazališta i žute škole

PULA - Nepropisno parkirani automobili na pločnicima, kontejneri s otpadom smješteni na mjestima kojima prolaze pješaci te akustični semafori koji se u prometnoj buci uopće ne čuju najveći su problemi slijepih osoba u prometu. Na istarskom poluotoku takvih osoba ima oko 320, od čega polovica živi u Puli, što znači da se Grad svakako treba pozabaviti problemom s kojim se slijepe osobe suočavaju u svakodnevnom kretanju pulskim prometnicama.

Za postavljanje zvučnih signalizatora za slijepe osobe na semaforima po zakonu su nadležni grad ili općina, kao i javna poduzeća koja održavaju i postavljaju prometnu signalizaciju na tom području. Trenutno akustičnu signalizaciju u Puli imaju semafori na križanju Rakovčeve sa Zagrebačkom i Vukovarskom ulicom, kod autobusnog kolodvora u Šijani te na križanju Tomassinijeve i Budicinove ulice. Međutim, osobe kojima su namijenjeni takvi semafori smatraju ih nekorisnima.

Najkritičnije na Trgu Republike

- Postojeći semafori za slijepe osobe nisu dobri. Da bi bili u funkciji trebali bi se čuti, a to nije slučaj. Jednostavno - ili ih ne čujemo, ili nisu koordinirani pa već na »žutom« vozilima signaliziraju prijevremen moguć prelazak ceste. Drugi su hrvatski gradovi svoje semafore puno bolje prilagodili slijepim osobama. I Pula bi trebala uvesti novu tehnologiju. Postoje razne varijante rješavanja ovog problema, rekao nam je Franko Bakša, jedna od najkompetentnijih slijepih osoba za ovu polemiku s obzirom na svakodnevni veliki broj »kilometara u nogama« gradom.

- Najkritičnije je raskrižje na Trgu Republike gdje su smještene poslovne zgrade, dakle nema okolnih stanara kojima bi mogli smetati zvukovi koje proizvode takvi semafori. Dosta kritična su i raskrižja kod kazališta i žute škole, veli Bakša.

Kompleksan problem traži izradu Detaljnog generalnog plana za sustav semafora u Puli u dogovoru s Udrugom slijepih da bi se uskladile želje i mogućnosti te pronašlo najkvalitetnije moguće rješenje, kaže Vladimir Ščerbe, direktor firme zadužene za rad i održavanje pulskih semafora, koji je svjestan kako će trebati što hitnije kvalitetno reagirati jer slijepe osobe već dugi niz godina ukazuju na ovaj problem.

- Mi smo uvijek otvoreni za razgovore na ovu temu, samo strahujemo da je to u Puli kupovanje vremena jer već puno godina vodimo ovu bitku s odgovornima. Pošto se postojeći semafori namijenjeni nama ne čuju ili nisu funkcionalni, nikako ne možemo biti zadovoljni dosadašnjim rješenjem, naglašava Zlatko Kuftić, predsjednik Udruge slijepih Istarske županije.

- Jako nam je važno da se ovaj problem što prije riješi s obzirom na to da, osim nas Puljana, vrlo velik broj slijepih osoba iz Hrvatske, ali i cijelog svijeta, dolazi u Kamp slijepih u Premanturu, a samim time kretat će se i Pulom, zaključuje Kuftić.

Propao zagrebački pokušaj

Razgovori i usklađivanje mogu značiti želju za što boljim rješenjem problema. Međutim, očito je ipak da odgovorni u Puli ovom problemu prilaze s popriličnim oprezom. Posebno nakon što je u Zagrebu rješavanje takvog problema praktički propalo. U metropoli je, naime, utrošeno jako puno novca na suvremeniju tehnologiju koja je ugrađena na semafore, ali sve je bilo kratkog vijeka jer su na zvučnu akustiku stizale mnogobrojne primjedbe stanara okolnih zgrada, koju su onda često uništavali ili su ometali rad senzora. Takva akustika bi zbunjivala slijepe osobe koji nisu uspijevali razaznati razliku između tonova crvenog i zelenog svijetla jer im je smetala buka uzrokovana vozilima te sirenama policije i Hitne pomoći.

Zbog nečujnosti i nekoordiniranosti pulski akustični semafori vape za uvođenjem najnovije, ne pretjerano skupe, tehnologije. Osigurati stanarima okolnih zgrada neophodan mir, a u isto vrijeme slijepim osobama nesmetan i

siguran prelazak raskrižja rješenje je idilične slike pulskih raskrižja. Puljanin Dragan Štoković susreo se u bugarskoj Varni s modelom svojevrsnog navigatora za slijepce koji stane na dlan. Funkcija mu je javljanje linije autobusa koji prolazi ukoliko ga slijepa osoba čeka na stajalištu te koordinacija rada semafora za slijepce. Naime, u Varni zvučni semafori nisu uključeni 24 sata na dan, već slijepa osoba akustični sustav aktivira navigatorom prilikom dolaska do semafora, a vrijeme trajanja iznosi otprilike dvije-tri minute, nakon čega se akustični sustav ponovno gasi. Na taj način zvučni semafori ne stvaraju konstantnu buku, a ipak su u funkciji onih koji ih trebaju.

Inovator Topić može pomoći Želi li se riješiti problem koji slijepim osobama uzrokuje velike poteškoće u kretanju Pulom, ne treba ići čak do bugarske Varne. Rješenje postoji i u Hrvatskoj, i to u susjedstvu. Riječanin Ivica Topić, član tamošnjeg Tehnološkog centra, autor je inovacije »Infracrveni navigator za slijepce i slabovidne osobe«, za koju je dobio srebrnu i brončanu nagradu na sajmovima ARCA 2005. i Eureka 2005. Često nagrađivani riječki inovator ovaj izum zasniva na primanju infracrvenih signala mikroodašiljačem i mikroprijemnikom. Mikroprijemnik se nalazi kod slijepce osobe, dok se IC-odašiljači nalaze na raznim lokacijama javnih prometnica, semaforima, sredstvima javnog prijevoza. Ovaj sustav u potpunosti bi mogao zamijeniti dosadašnje zvučne semafore, što bi pridonijelo smanjenju buke i riješilo eventualne probleme stanara koji žive u neposrednoj blizini takvih semafora.

Goran ROJNIĆ

Glas Istre, 11.07.2008

Puljanke pobijedile u pikadu

PREMANTURA - Na prvom hrvatskom turniru u pikadu za slijepce žene, koji se tijekom vikenda održao u kampu slijepih u Premanturi, slavile su Puljanke u dvije kategorije. U prvoj, koja se odnosi na potpuno slijepce osobe, pobijedila je Đina Fonović iz Pule, druga je bila Danica Rok iz Karlovca, a treća Marija Legović iz Pule. U drugoj kategoriji, za žene s do pet posto ostatka vida, prva je bila Tereza Gajski iz Pule, druga Senija Rački iz Karlovca, a treća Jelena Bošnjak iz Šibenika.

Turnir u pikadu održao se na prijedlog povjerenstva za žene Hrvatskog saveza slijepih, a sudjelovalo je osam udruga iz isto toliko županija s 18 natjecateljki. Organizatorica je predsjednica povjerenstva Marija Ciglar, a domaćin Udruga slijepih Istarske županije. Natjecanje je vodio Mišo Šupljikac, a sudila Anica Todorović.

Glas Istre, 09.07.2008

GODIŠNJA SKUPŠTINA UDRUGE SLIJEPIH ISTARSKE ŽUPANIJE

Obrazovanje slijepih nužno radi lakšeg zapošljavanja

U sklopu dvogodišnjih aktivnosti naglasak je na zapošljavanju članova, pogotovo na radnim mjestima u nadležnosti lokalne, područne i regionalne samouprave, a kod zaposlenih na poboljšavanju radnih uvjeta

PULA - Na godišnjoj skupštini Udruge slijepih Istarske županije, održanoj u subotu u njihovim prostorijama u Puli, 20 delegata iz istarskih podružnica prihvatilo je programsku orijentaciju udruge za razdoblje od 2008. do 2010. godine, koju je sačinio predsjednik Zlatko Kuftić, te potvrdilo strateški plan udruge za razdoblje od 2007. do 2017. godine koji su, uz Kuftića, izradili i dopredsjednici Eduard Žufić i Olimpija Meden, a još ranije usvojio Upravni odbor udruge.

U sklopu dvogodišnjih aktivnosti naglasak je na zapošljavanju članova, pogotovo na radnim mjestima u nadležnosti lokalne, područne i regionalne samouprave, a kod zaposlenih na poboljšavanju radnih uvjeta. I nadalje će udruga nabavljati tiflotehnička pomagala članovima putem ortopedskih doznaka. Osim praćenja školaraca i njihove integracije u nastavi, posebna će se pažnja posvetiti članovima treće životne dobi te poticati otklanjanje arhitektonskih barijera za što lakše uključivanje slijepih osoba u svakodnevni život na području županije. I dalje je u planu na Trgu kralja Tomislava 1, gdje udruga ima svoje prostorije, otvoriti teretanu za slijepce, a nastavlja se i uređenje Edukacijsko-rehabilitacijskog centra slijepih Istre u Cukrićima i izgradnja tamošnje Kuće svjetla.

U dugoročnom programu do 2017. godine cilj je pomoći članovima u ostvarenju zakonskih prava, poticati ih u dodatnom obrazovanju i usavršavanju radi lakšeg zapošljavanja, surađivati s lokalnom zajednicom, školama, vrtićima i ostalim ustanovama, uključivati se u njihove projekte te predlagati pogodnosti za članove. Udruga je zainteresirana i za sudjelovanje u projektima koje bi financirala Europska unija.

Na skupštini je usvojeno i izvješće o radu tijekom protekle godine. U tom je periodu učlanjeno 18 osoba pa udruga broji 319 članova. Njih se nastojalo

upoznati s mogućnostima koje imaju, poput niže telefonske pretplate, oslobađanja od plaćanja radio i televizijske pretplate, plaćanja participacije i drugog, za što im udruga izdaje potvrde. Udruga se natjecala za financiranje projekata poput Čitaonice za slijepo i slabovidno, za izgradnju Kuće svjetla u Cukrićima (za koju je dobivena lokacijska dozvola), za financiranje klubova slijepih žena i slijepo mladeži, za uređivanje zelene površine u Cukrićima te za projekt »Podrškom do kvalitetnijeg življenja slijepih Istre«.

Glas Istre, 23.06.2008

HUMANITARNI BAL LIONS KLUBA IZ NOVIGRADA

Pomoć slijepoj i slabovidnoj djeci Bujštine

UMAG - Lions klub iz Novigrada održao je preksinoć u hotelu Sol Garden Istra svoj treći humanitarni bal. U ugodnom je druženju i plesu uz grupu Highlanders večer provelo šezdesetak članova i drugih gostiju, među kojima su bili kuma kluba Fedora Zorić-Franke, Lionsi iz Poreča i Rijeke, predstavnik slovenskog distrikta Filip Filipović, donedavni hrvatski veleposlanik u Indiji Dino Debeljuh. Svi su se oni prvenstveno okupili da bi svojim prilozima pomogli slijepoj i slabovidnoj djeci s područja Bujštine. Kako doznajemo od rizničarke Marije Červar, ukupno su prikupljene 32 tisuće kuna.

Inicijativi Lionsa odazvali su se brojni vinari, među kojima Gianfranco Kozlović, Ivica Matošević, Petar Radovan, Franc Arman, Moreno Coronica, Moreno Degrassi, Peter Poletti i Daniel Kraljević koji su prisustvovali balu, prezentirajući vina ponuđena na aukciji. Najvišu je cijenu postigla boca Coronicina Gran Terana iz 2003, čak 1.600 kuna.

Sredstva su ove godine prvenstveno namijenjena Melisi Končar, slabovidnoj učenici petog razreda umaške Osnovne škole Marije i Line. K. F.

Glas Istre, 09.06.2008.

Turnir u pikadu za slijepo osobe

PULA - U povodu Dana grada i desete godišnjice djelovanja Sportske udruge slijepih Učka u subotu je u prostorijama udruge održan osmi turnir u pikadu za slijepo. Na turniru je sudjelovalo šest ekipa, a prvo mjesto zasluženno je zauzela ekipa Učka II. pobijedivši u finalu Čakovec rezultatom 3:2. Treće mjesto zauzela je ekipa Rijeke, četvrto Zagreba, dok je Učka I. bila peta. Za pobjedničku ekipu nastupili su Edo Žufić, Mišo Šupljikac, Zlatko Močenić i Ibrahim Čaušević. Turnir je održan pod pokroviteljstvom Grada Pule, a organizirala ga je udruga Učka.

Glas Istre, 05.05.2008.